

УДК 37.01+37.074

ХРИСТІЯНСЬКЕ ВЧЕННЯ ПРО ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Н.О. Осадча

ORCID 0000-0001-7601-9937

У цій статті аналізуються питання, пов'язані із взаємодією науки і релігії, що дуже важливо у процесі виховання учнівської молоді в епоху кібернетики та інформатики, коли визначальною рисою інтелектуальної еволюції виступають банки даних і баз знань, на основі яких формується мережа Інтернет – сукупність даних та систематизованих відомостей, які відносяться до різних галузей науки. Їх можна накопичувати, оновлювати та ефективно використовувати в науці і в житті, що призводить до ізоляваності людей одне від одного, підриває довіру до міжособових відносин, знижує відповідальність і почуття обов'язку.

За таких обставин мова йде не про те, щоб у процесі духовного розвитку тієї чи іншої особи вона дізналася щось про Бога, а про те, щоб «мати Бога в собі». Жити любов'ю і випробувати себе вірою (Рим. 3:28). Якщо звести ці завдання до спільного знаменника, то їх у сфері навчання і виховання можна назвати «педагогічним душпастирством». Таке бачення виховної діяльності особливо важливе в умовах всеохоплюючої кризи суспільства.

У зв'язку з цим особливо увагу слід звернути на самостійну роботу педагогів із Святим Письмом та осягнення істин, які попри всі суперечки є основою нашого майбутнього, а, отже, і навчання, і виховання дітей, яким це майбутнє буде належати. Щодо Біблії як основи духовного розвитку людства, зазначено, що носієм найбільш ефективних способів та засобів інформування виступає сама людина – її інтелект, досвід та культура, які опосередковані науковими досягненнями минулих століть, мірою віри та цілісності особи.

Ключові слова: християнське вчення, учнівська молодь, Святе Письмо, самотність, духовний розвиток особи, форми й методи педагогічного впливу.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. В епоху кібернетики та інформатики визначальною рисою еволюції інтелектуального потенціалу

виступають банки даних і баз знань, на основі яких формується мережа Інтернет – сукупність даних та систематизованих відомостей, які відносяться до різних галузей науки, які можна накопичувати, оновлювати та ефективно використовувати в науці і в житті. За словами Губерта Дрейфуса, інтернет призводить до ізоляції людей одне від одного, підриває довіру, знижує відповідальність і почуття зобов'язання, а Шеррі Тюркл наголошував на тому, що соціальні медіа роблять нас «одинокими разом».

Складалося враження, наче ми схожі на жителів планети Солярія з науково-фантастичного роману «Оголене сонце» (1957) Айзека Азімова. На Солярії люди жили поодинокі, їх навчали уникати особистого контакту з іншими людьми та віддавати перевагу віртуальному спілкуванню за допомогою аватарів. Ранні дослідники інтернету передбачали, що його використання матиме суттєві шкідливі наслідки і створить ще більшу самотність. Однак, коли ті ж самі дослідники провели чергові опитування, то стали стверджувати, що більшість передбачуваної шкоди не втілилась у життя. Навпаки, виявилось, що вищий рівень використання інтернету корелював з вищим рівнем суб'єктивного благополуччя і соціальної взаємодії. Цей висновок підтверджується також іншими дослідженнями. Сучасний емпіричний аналіз використання інтернету показує, що люди користуються інтернетом для підтримання зв'язку навіть з тими друзями і сім'ями, з якими вони часто зустрічаються віч-на-віч, що інтернет для них – спосіб розширення своїх соціальних контактів (Кузнецова та Чудова, 2008, с. 137). Інтернеткультура, заявили дослідники, у більшості випадків формується під впливом проблем спілкування і самопізнання. В якості стресогенних для таких людей виступають ситуації: відчуження, або розлука з близькими, конкурентні відносини та ущемлення гідності людини, необхідність довготривалого збереження заданого рівня працездатності та неможливість реалізації попередніх програм (Свендсен, Філософія самотності).

Щодо Біблії як основи духовного розвитку людства, то носієм зазначених способів та засобів інформування виступає сама людина – її інтелект, досвід та культура, які опосередковані науковими досягненнями минулих століть.

Нині часто оперують науковими і богословськими поняттями, але ще не можуть звести їх до спільного знаменника. Справжня причина цього не тільки у «мірі віри», але й у поверховому знанні Святого Письма. Одні перекладають цю важливу працю на потім: «на пенсії прочитаємо», інші користуються окремими викладами Слова Божого в працях апологетів і

богословів. Серед них є й такі, що заявляють: Біблію складно читати. Як тут не згадати слова св. Іоана Златоуста, з якими він у свій час звертався до тих, хто шукав причин, щоб не читати Писання: «Навіть, якщо ти і не розумієш того, що міститься в них, від читання буває велике освічення. Втім неможливо, щоб ти однаково не розумів всього: благодать Духа усе так облаштувала, що ці книги складали митарі, рибаки, скінетворці, пастухи овець і кіз, люди прості і ненавчені, щоб ніхто з простих людей не міг вдаватися до такої відмовки, щоб усім було зрозуміло те, що говориться, щоб і ремісник, і слуга, і вдовуюча жінка, і неосвідченіший з усіх людей отримали користь і повчання» (Творение святого Іоана Златоуста, 2005, с. 919-920). На наше переконання відсутність інтересу до Святого Письма і є однією із ключових проблем педагогічної науки, яку в сучасному інформаційному суспільстві необхідно вирішувати спільними силами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Серед вчених, які останні десятиліття займалися цими проблемами, можна назвати Е. Тоффлера, Ларса Фр. Г. Свендсена, Ю. Канигіна, В. Кушерець, М. Кастельс, Ю. Кузнецова, Н. Чудова, Г. Шевченко, В. Бега, Г. Філіпчука, В. Кафарського, Г. Пономарьову та ін.

Не вирішеною залишається проблема, що пов'язана з особливостями поєднання науки і релігії (Святого Письма) в процесі формування особистості підлітка та протидії самотності.

Мета статті – викристалізувати форми і методи співпраці науки і релігії в процесі духовного розвитку особи.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Зрозуміло, що Святе Письмо за першим разом не досягнути навіть дуже освіченим людям. У цій справі краще бути в стані «вченого незнання», ніж у притулку невігластва, а тим більше в тих інститутах, де кується майбутнє людини, де йде постійний пошук форм і методів розвитку здібностей (дарів), якими Бог обдарував кожного, хто з'явився на світ (1 Кор. 12:29). У зв'язку з цим святі отці попереджають: якщо читати Біблію не в церкві, то без глибокої віри і відповідного духовного досвіду можна вибрати з неї поняття, неприйнятні для християнського вчення. Саме так і виникають ересі. «Внутрішнє свідчення Святого Духа проявляється в богодуховності тексту», тому в жодному разі, наголошує П. Євдокимов, не можна змішувати досконале і особливе свідчення з трактуванням тексту. Церква є увесь Христос і це

вміщує у вічно живий контекст Христа ті слова, які Він промовив у час Свого земного життя» (Евдокимов, 2002, с. 268-269).

Далі цей відомий у церковних колах богослов розповідає як читати «Вічне Євангеліє» (Откр. 14:6). По-перше, кожний уривок має читатися у зв'язку з контекстом даної книги, потім – в контексті Біблії і Церкви. Кожен елемент теж має коментуватися у світлі цілого, до якого він належить, тобто мати розуміння – коли і у зв'язку з якими подіями проголошувалася та чи інша догма або канон. По-друге, незмінним критерієм осмислення прочитаного має бути правило: усе, що суперечить догматичним істинам, має бути відкинута, наприклад, будь-які гіпотези про дітей Марії суперечать догмату про «пренепорочність Матері Божої», а уявлення про Сина Божого як про «Боже дитя» у розумінні загального усиновлення вступає у протиріччя з догматом про «єдиного Господа Ісуса Христа, Сина Божого, єдинородного, що від Отця народився перше всіх віків» (Молитовник з Псалтирем, 2007, с. 7-90). Той, хто не вірить у воскресіння Христа, як про це проголошено у Символі віри, ніколи не зможе правильно прочитати Святе Письмо. «Знайте наперед, казав апостол Петро, що ніяке пророцтво у Писанні не залежить від власного вирішення. Бо ніколи не було пророцтва людської волі, а промовляли його святі Божі люди, натхненні Духом Святим» (2 Пет. 1:20-21). По-третє, зіставляючи Святе Письмо з історичними фактами чи з людськими формами їх вираження (мова, епоха, місце, середовище, образи і символи) слід заручитися не тільки «дуже широкою свободою», але й обдуманим застосуванням «відкриттів об'єктивної науки» (Евдокимов, 2002, с. 270). По-четверте, не варто звертати увагу на деякі розбіжності в текстах, на різне їх розуміння і коментування богословами та релігієзнавцями, бо Святе Письмо – Книга боговдохновенна. Тому треба «перебувати у тому, чого тебе навчили і що тобі довірили, знаючи, ким ти навчений» (2 Тим. 3:14). Зрештою, про Боже натхнення говориться і в Святому Писанні, бо «ніколи не було пророцтва з людської волі, а промовляли його божі люди, натхненні Духом Святим» (2 Пет. 1:21). По-п'яте, біблійні розповіді викладаються у подвійній перспективі: історичній і історіософській (метаісторичній). Кожний факт має своє місце в своєму, відведеному історією часі, разом з тим, він виходить за рамки чистої історії і вводить нас у простір метафізики і християнської містики. Існують тексти, які окреслюють певні «міфологічні структури, дії і події. Як то розповідь про створення світу, гріхопадіння і т. ін., що відбувалося в позаісторичному часі» (Евдокимов, 2002, с. 269-271). Старий Завіт не тільки був конкретною історією боговибраного народу, але й – передбаченням приходу месії –

Ісуса Христа. Новий Завіт переносить Слово Боже з минулого в реальне життя і далі в майбутнє, аж до «кінця віку». Тому Ісус Христос каже: «всякого, хто слухає ці слова Мої і виконує їх, уподібно мужеві мудрому, який збудував будинок свій на камені... А всякий, хто слухає ці слова Мої і не виконує їх, уподібниться мужові нерозумному, який збудував будинок свій на піску» (Матвей 7:24-26).

І ще одне правило, яке витікає з християнського містичного богослов'я: приступаючи до читання Святого Письма, необхідно очиститися духовно, підготуватися до сприйняття Слова. Для цього є покаяння, сповідь і святе причастя, яке допоможе знайти свій «власний ключ» до розуміння Божої мудрості. Після духовного очищення потрібно:

По-перше, відкласти турботи та увійти у вимір спокою і зосередженості. По-друге, віднайти час і без поспіху розпочати читати Біблійні тексти. По-третє, упевнитися, що ми належно розуміємо значення слів, які читаємо, адже Біблійний текст має дві тисячі років, його мова, як і побудова суджень, значно відрізняється від тієї, яку сьогодні використовуємо. По-четверте, постійно пам'ятати, що духовне читання тексту має відштовхуватися від його буквального значення, бо інакше можна з легкістю приписати текстів те, що нам потрібно для підтвердження власних рішень та вписати в наші схеми мислення. По-п'яте, відкрити для себе «головну вістку», що надає текстові структуру і єдність. Головною вісткою є те, що «автор намагався передати в першу чергу, а це означає, що ми повинні зрозуміти не лише думку, але й ефект, якого автор бажав досягнути» (Папа Франціск, 2014, с. 115).

Йдеться не про рафінований спосіб шукати «чогось свого», а того, що «угодно Ісусу Христу» (Флп. 2:21). Люди часто демонструють показову побожність, турботу про свою церкву і таку ж зневагу до інших конфесій та їх традицій. Частина з них вміло ховає своє марнославство за досягнутими успіхами, а спроби самореалізації за нібито духовним удосконаленням. Зрозуміло, що діти в таких батьків не стануть кращими за них, навпаки, навчаться більш ефективно пристосовуватися до соціальних викликів та зростаючих пропозицій урбаністичної міської культури. Тому кожна спроба евангелізації (осягнення Святого Письма) в тому чи іншому соціальному середовищі має будуватися на принципах інкультурації – постійному пошуку прийнятних для всіх істин та культурних цінностей, що в значній мірі властиве «народній побожності», яка «є виявом тієї спрагlostі до Бога, яка знайома тільки простим і вбогим, і яка робить здатними на великодушність і самопожертву аж до героїзму, коли потрібно виявити віру» (Папа Франціск, 2014, с. 97-101).

Деякі духовні і світські вихователі вважають, що, проголосивши відому усім тезу, вони досягли бажаного результату. Пам'ятаймо, каже у зв'язку з цим Папа Франціск, що очевидна важливість змісту Євангелія не повинна применшувати важливості методів і засобів його пізнання (Папа Франціск, 2014, с. 122).

Звідси виникає потреба в педагогіці, яка вчить вести християнське життя (Гьофнер Йозеф, 2002, с. 35). Для цього перш за все потрібно щиро любити тих, кого виховуєш. По-друге – мати необхідні чесноти, серед яких особливе місце займає співчуття і милосердя, яке змушує віддавати себе іншим і, що не менш важливо, полегшувати їх біди і негаразди. Третє, хоч і далеко від педагогіки, але не менш важливе для особистого впливу на людей – це розуміння гріха і здатність побачити його не в інших, а в самому собі. Візьмемо для прикладу ранньохристиянське коптське вчення «Пістіс Софія», до якого близьке Євангеліє від ап. Фоми. В ньому перераховуються гріхи, які названі не інакше як безумства – це схильність гніватися, проклинати, зводити наклепи, спонукати людей до ворожнечі, поки хтось не буде вбитий і «не віддасть серце черствості і гніву» (Апокрифи древних християн, 2004, с. 229-233).

Не знаю, розмірковує над цим і бл. Августин, чи варто називати гріхами те, що людина думає про погану людину добре, не знаючи, якою вона є насправді (Діян. гл 12:9) (Августин Блаженный, 1999, с. 820).

Відповідно до християнського вчення, існує «певний лад», тобто ієрархія правд, які стосуються догм віри і сукупності повчань, що перекликаються з моральними принципами людських відносин. Св. Фома Аквінський не раз підкреслював, що у моральному вченні Церкви існує ієрархія в чеснотах і вчинках, які від тих походять (Тома Аквінський, Сума теології). «Основна проблема виникає тоді, коли вістка, яку ми звіщаємо, немов би ототожнюється з другорядними аспектами, які, хоч і є вагомими, все ж самі по собі не являють суті послання Ісуса Христа» (Папа Франціск, 2014, с. 32).

Налаштовуючи нас на розуміння прихованих можливостей впливу Євангелія на духовний світ людини, святі отці говорять про зерно, яке раз посіяне росте саме по собі, навіть коли землероб спить (Мк. 4:26-29). Кожне слово, наголошують вони, має свій час посіву і свій час проростання, але щоб прорости, воно має нести в собі радість, сягати своїм змістом за межі нашого розуму, але не віддалятися від проблем щоденного життя і «народної побожності» (Папа Франціск, 2014, с. 159).

Не можна не захоплюватися способами, які використовував Ісус Христос, коли вів діалог з простими неосвіченими людьми, які інколи

навіть вороже сприймали його вчення. Не меншого подиву викликають діяння апостолів, які змінили світогляд усього світу без друкованих засобів інформації, телекомунікацій, інтернету та інших систем зв'язку. «Дві сили, – пише в зв'язку з цим бл. Августин, – вкладені в душу людини: одна – діяльна, друга – споглядальна; перша повідомляє рух, друга дозволяє осягати; першою діють, щоб очистити серце для споглядання Бога, другою звільняються і споглядають; перша – в приписах і законах цього тимчасового життя, друга – у вченні про життя вічне; перша діє, друга перебуває в спокої, або перша проявляється в очищенні грішників, а друга – в просвіті очищених; з тієї ж причини в цьому смертному житті перша виявляється в ділах доброї поведінки, а друга – переважно у вірі» (Августин Блаженний, 1999, с. 887).

Мова йде не про те, щоб у процесі духовного розвитку тієї чи іншої особи вона дізналася щось про Бога, а про те, щоб «мати Бога в собі» (Евдокимов, 2002, с. 76). Жити любов'ю і випробувати себе вірою (Рим. 3:28).

Соціологічні дослідження, проведені в 2016 році, показали, що з 836 опитаних нами підлітків: 1,6% – не вірять у своє майбутнє, 6, 8% – сумніваються, а 19,7% – частково вірять в те, що задумане здійсниться. До цього додамо, що 4% – нічим не цікавляться, «живуть щоб жити». В 1996 році за даними наших досліджень (опитано – 1835) не вірило в своє майбутнє 2, 3% підлітків. У порівнянні з 2016 роком кількість таких дітей зменшилась на 0,7%, а тих, що сумнівалися на 7,4%. Серед причин, які вплинули на почуття віри у своє майбутнє є, скоріше за все, європейський вибір нашої країни, що дає можливість після закінчення школи вчитися і працювати за кордоном, незначне посилення впливу Церкви на дітей та учнівську молодь в західних областях України. Зростання добробуту за рахунок праці батьків за кордоном теж посилює віру в себе і своє майбутнє, хоча довготривала відсутність навіть одного з батьків негативно впливає на внутрішній світ дитини та відчуття захищеності у середовищі проживання. Ці припущення потребують подальшого вивчення. Виникає питання: що і як може позитивно вплинути на підлітків в умовах кризи суспільного обов'язку та деформації суспільних відносин? Досвід показує – добре продумані зміни у змісті та соціально-психологічному (духовному) наповненні навчання, виховання і самовиховання особи. Адже хронічна напруга, яку постійно відчувають не тільки дорослі, але й діти, сковує душу і тіло людини, посилює відчуття смутку, який християнське вчення вважає одним із семи смертних гріхів (Кафарський, 2016, с. 32-34).

Ефективними ліками від хронічної напруги в кризовому суспільстві є стан постійного радісного збудження, який батьки, вчителі, зрештою, вся доросла частина спільноти, зобов'язана дарувати дітям та один одному навіть в незначних справах повсякденного життя.

В традиційній японській культурі дитиною не управляють до шести років, оскільки до цього віку будь-яку поведінку не засуджують, а вважають природною і невинною. Втім, навіть після шести років процес соціалізації зводиться до того, що її присоромлюють, але фізично і морально не наказують. Християни називають дитину ангелом, бо вважають, що вона ще не втратила безпосередній контакт з Богом. З віком хтось у більшій, а хтось у меншій мірі втрачає зв'язок з тим, що знаходиться в середині нас, тобто з Духом, який постійно оживляє і одухотворює нас, освічує і освячує наше внутрішнє «Я» та надає сенсу кожному життю. Тіло людини, пише В. Франкл, ні на що не впливає, воно лише обумовлює, але ця обумовленість людського духу не в останню чергу полягає в прихильності людського духу до його тіла. Так звані позаособистісні механізми (В. Е. фон Гебзаттель) локалізовані не в сфері духовного, а в сфері психічного – в залежності людського духа від збереженості інструментальної і експресивної функції її психічного організму (Франкл, 1990, с. 102). виправити ситуацію, яка в кінцевому підсумку веде до самотності, допоможе чітко визначений сенс життя. В. Франкл як психотерапевт, що цікавиться здатністю людей працювати та насолоджуватися життям, називає такий пошук «медичним душпастирством», яке, окрім заявленого, має цікавитися здатністю страждати. Справжнє страждання – приймати нашу долю такою, якою вона є – це найвище досягнення дане людині (Франкл, 2018, с. 292-304).

«Люди, – зауважує В. Франкл, – можуть надавати сенс своєму життю, втілюючи те, що я називаю творчими цінностями, тобто виконувати свої життєві завдання, але вони також можуть надавати сенс своєму життю, втілюючи цінності досвіду, осягаючи Бога, Правду, Красу, чи пізнаючи унікальність іншого людського існування через любов» (Франкл, 2018, с. 13).

Якщо звести ці завдання до спільного знаменника, то їх у сфері навчання і виховання можна назвати «педагогічним душпастирством». Чому душпастирство? Відповідь дає В. Франкл: Життя має бути наповнене сенсом до останнього подиху. «До його останньої миті, – наголошує він, – ми можемо втілювати цінності через наше ставлення до страждань, до того, чого змінити не можемо. Я називаю ці цінності цінностями ставлення... Життя – це завдання. Релігійна людина відрізняється від очевидно

нерелігійної лише тим, що розуміє своє життя не просто як завдання, але як місію. Це означає, що вона також усвідомлює існування того, хто це завдання ставить джерелом своєї місії. Протягом тисяч років це джерело називали Богом (Франкл, 2018, с. 14-16).

Попри все, вихователь, як і психотерапевт, не повинні поширювати особисту філософію та особисту систему цінностей, тому що для кожного віку є своя ієрархія цінностей, почуттів і бачення інших людей, тим більше, коли це стосується духовних цінностей людини. Чи не тому А. Портман без натяків стверджує: «в процесі нашого розвитку не має такої стадії, на яку б ті ознаки, які ми називаємо «духовними», з'являлися б із запізненням» (Portmann, 2000, с. 36). Вихователь, а в межах школи кожен вчитель повинен бути чуйним, тобто здатним помітити особливості світосприйняття та характеру свого підопічного, бути його провідником у дорослому світі, а не ментором – надокучливою і нудною людиною.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дехто може й відкине ці «застарілі» педагогічні істини як такі, що не вписуються в наш динамічний час. Нажаль, в умовах сьогодення ми змушені говорити про патологію духу, що є психічною епідемією, яка в минулому столітті заявила про себе не тільки в кризових, але й у високорозвинених суспільствах. Духовна криза, яка охопила світову спільноту дає нам зрозуміти, що без поєднання сучасних наукових досягнень з істинами, закладеними в Святе Письмо, говорити про всебічний розвиток особи, перемогу добра над злом неможливо.

Література

1. Кузнецова Ю. М., Чудова А. В. Психология жителей Интернет. Москва : изд-во ЛКК, 2008. С. 137.
2. Свендсен Ларс Фр. Г. Філософія самотності. URL : iknigi.net/avtor-lars-svendesen/ (дата звернення : 30.03.2019).
3. Творение святого Иоанна Златоуста. Том первый. Святоуспенская Почаевская Лавра, 2005. С. 919-920.
4. Евдокимов Павел Православие / пер. фр. С. Гриба. Библиейско-богословский институт св. апостола Андрея. Москва, 2002. 500 с.
5. Молитовник з Псалтирем. Харків – Київ – Львів, 2007. С. 7-90
6. Папа Франціск Радість Євангелія. Львів, Видавництво «Свічадо», 2014. 220 с.
7. Гьофнер Йозеф, Кардинал Християнське суспільне вчення / пер. з нім. С. Пташник, Р. Оглашений. Львів: Свічадо, 2002. 304 с.
8. Апокрифы древних христиан / пер. и исследование И. С. Свенцицкой и М. К. Трофимовой). Москва : Сфера, 2004. 304 с.
9. Августин Блаженный Об истинной религии. Теологический трактат. Минск : Харвест, 1999 1600 с.

10. Тома Аквінський Сума теології. URL : librebook.me › Сумма теологии › / (дата звернення : 1.04.2019).
11. Кафарський В. І. Сила думки і слова. Івано-Франківськ: Супрун В.П., 2016. 88 с
12. Франкл В. Человек в поисках смысла : сборник / пер. с англ. и нем. / общ. ред. Л. Я. Гозмана и Д. А. Леонтьева ; вст. ст. Д. А. Леонтьева. Москва : Прогресс, 1990. 368 с.
13. Франкл В. Лікар та душа. Основи логотерапії. Харків : «Клуб сімейного дозвілля», 2018. 319 с.
14. Portmann A. Biologie und Geist, Gebundene Ausgabe – 29. November 2000. Zurich, S. 36.

References

1. Kuznietsova, Yu. M., & Chudova, A. V. (2008). *Psykholohyia zhytelei Internet [Psychology of Internetmen]*. Moscow: LKK (rus).
2. Svendsen, Lars Fr. H. *Filosofia samotnosti [Philosophy of the Self]* Retrieved from iknigi.net/avtor-lars-svendsen/ (date of appeal: 30.03.2019) (rus).
3. *Tvorenye sviatoho Yoana Zlatousto [The creation of St. John Chrysostom]* (2005). Vol. 1, 919-920. Sviatospenskaia Pochaevskaia Lavra (rus).
4. Evdokymov, P. (2002). *Pravoslavnye [Orthodoxy]*. Translation from French by S. Hryb. St. Apostle Andrew's Biblical Theological Institute . Moscow (rus).
5. *Molytovnyk z Psaltyrem [Prayer book with the Psalter]* (2007). Kharkiv – Kyiv – Lviv (ukr).
6. Papa Frantsisk (2014). *Radist Yevanheliia [Joy of the Gospel]*. Lviv: Svichado (ukr).
7. Hofner Yozef (2002). *Kardynal Khrystyianske suspilne vchennia [The cardinal christian sables]*. Translation from German by S. Ptashnyk, & R. Ohlshennyi. Lviv: Svichado (ukr)
8. *Apokryfy drevnykh khrystyan [Apocrypha of ancient Christians]* (2004). Translation and research made by Y. S. Svetsytskaya, & M. K. Trofymova. Moscow: Sfera (rus).
9. Augustinus Sanctus, Aurelius (1999). *Ob istynnoi relyhyi. Teolohycheskyi traktat [About true religion. Theological treatise]*. Minsk: Kharvest (rus).
10. St. Thomas Aquinas *Suma teolohii [Sum of theology]*. Retrieved from librebook.me › Summa teolohyy › (date of appeal: 1.04.2019) (ukr).
11. Kafarskyi, V. I. (2016). *Syla dumky i slova [The power of the thoughts and the words]*. Ivano-Frankivsk: Suprun V.P. (ukr).
12. Frankl, V. (1990). *Chelovek v poyskakh smysla: sbornik [Man's search for meaning]*. Translation from English and German. L. Ya. Hozman, & D. A. Leontev (Eds.); introductory remarks by D. A. Leontev. Moscow: Prohress (rus).
13. Frankl, V. (2018). *Likar ta dusha. Osnovy lohoterapii [Doctor and soul. Basics of logotherapy]*. Kharkiv: Klub simeinoho dozvillia (ukr).
14. Portmann, A. (2000). Biologie und Geist. *Gebundene Ausgabe – 29. November*. Zurich (ger).

ХРИСТИАНСКОЕ УЧЕНИЕ О ВОСПИТАНИИ УЧАЩЕЙСЯ МОЛОДЕЖИ

Н. А. Осадча

В этой статье анализируются вопросы, связанные с взаимодействием науки и религии, что очень важно в процессе воспитания учащейся молодежи в эпоху кибернетики и информатики, когда определяющей чертой интеллектуальной эволюции выступают банки данных и баз знаний, на основе которых формируется сеть Интернет – совокупность данных и систематизированных сведений, которые относятся к различным отраслям науки. Их можно накапливать, обновлять и эффективно использовать в науке и в жизни, что приводит к изолированности людей друг от друга, подрывает доверие к межличностным отношениям, снижает ответственность и чувство долга.

При таких обстоятельствах речь идет не о том, чтобы в процессе духовного развития той или иной личности она узнала что-то о Боге, а о том, чтобы «иметь Бога в себе». Жить любовью и испытать себя верой (Рим. 3:28). Если свести эти задачи к общему знаменателю, то их в области обучения и воспитания можно назвать «педагогическим душпаствырством». Такое видение воспитательной деятельности особенно важно в условиях всеохватывающего кризиса общества.

В связи с этим особое внимание следует обратить на самостоятельную работу педагогов со Святым Писанием и постижения истин, которые являются основой нашего будущего, а значит и обучения, и воспитания детей, которым это будущее будет принадлежать. В Библии как основе духовного развития человечества указано, что носителем наиболее эффективных способов и средств информирования выступает сам человек – его интеллект, опыт и культура, опосредованные научными достижениями прошлых веков, мерой веры и целостности личности.

Ключевые слова: христианское учение, учащаяся молодежь, Священное Писание, одиночество, духовное развитие личности, формы и методы педагогического воздействия.

CHRISTIAN STUDY ON STUDYING OF PUPILS' YOUTH

N. O. Osadcha

This paper analyzes the issues related to the interaction of science and religion, which is very important in the process of educating students in the age of cybernetics and informatics, when the banks of data and knowledge bases, on the basis of which the Internet is formed, is a set of data that is the basis of intellectual evolution and systematic information that relates to various branches of science. They can be accumulated, updated and used effectively in science and in life, which leads to the isolation of people

from one another, undermining the trust between personal relationships, reducing responsibility and feeling of responsibility.

In such circumstances, it is not about the fact that in the process of spiritual development of one or another person, she learned something about God, and that «to have God in himself». To live by love and to test oneself in faith (Romans 3:28). If we reduce these tasks to a common denominator, then they can be called «pedagogical pastor» in the field of education and upbringing. This vision of educational activity is especially important in the context of the comprehensive crisis of society.

In this regard, special attention should be paid to the independent work of the teachers with the Scriptures and the comprehension of the truths which, in spite of all the controversies, are the basis of our future, and hence the education and upbringing of the children to whom this future will belong. As for the Bible, as the basis for the spiritual development of mankind, it is stated that the person himself - the intelligence, experience and culture of the most effective ways and means of informing - are mediated by the scientific achievements of the past centuries, the measure of faith and integrity of the person.

Key words: *Christian doctrine, student youth, Scripture, loneliness, spiritual development of person, forms and methods of pedagogical influence.*

Осадча Наталя Олександрівна – викладач кафедри соціальної педагогіки Педагогічного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ, Україна). E-mail: big.in.japen@gmail.com

Osadcha Natalya Oleksandrivna – Lecturer of the Department of Social Pedagogy of Pedagogical Institute of Carpathian National University named after Vasyl Stefanyk (Ivano-Frankivsk, Ukraine). E-mail: big.in.japen@gmail.com